

Posudek oponenta bakalářské práce – akademický rok 2014/2015

Autor: Lucie Barešová **Forma studia:** denní

Obor: Prezentace a ochrana kulturního dědictví

Název práce: Kulturní politika KSČ na Náchodsku v 50. letech 20. století

Vedoucí DP: PhDr. Tomáš Hradecký, Ph. D.

Oponent DP: Doc. PhDr. Ondřej Felcman, CSc.

Studentka Lucie Barešová se v bakalářské práci zaměřila na deskripci kulturní politiky KSČ v regionu Náchodska a jejího vývoje v padesátých letech minulého století. Náchodsko v poválečném období bylo sice na historickém pracovišti UHK předmětem několika závěrečných prací, ale jednalo se témata spojená s vývojem správy a kolektivizace. Kultura a zejména realizace kulturní politiky vládnoucí KSČ v období po nastolení komunistického režimu v podmínkách regionu zkoumána nebyla. Autorka správně a více než důkladně upozorňuje na skutečnost, že v poledních dvou desetiletích se tato oblast vývoje společnosti stala předmětem rozsáhlých prací historiků mladší generace, takže dnes má česká historiografie nepoměrně více jasno o kulturním vývoji Československa po roce 1948, zejména pokud jde kulturně politické trendy vládnoucí v oblasti kultury a jejího rozvoje v duchu marxisticko-leninských zásad. Rozhodla se proto prozkoumat, co vše lze pro dané téma říci v podmínkách severovýchodočeského pohraničního okresu, typického svými národně obrozeneckými tradicemi angažovaného češství a přichylností k humanitním ideálům masarykovského demokratismu. Výzkum reálné „náchodské“ podoby kulturního vývoje období po nástupu komunistické moci, poznamenaného tlakem na rozsáhlou celoplošnou kolektivizaci zemědělské výroby, opřela o analýzu dokumentace uchované v SOkA Náchod ve fondech ONV Náchod, OV KSČ Náchod a ve Sbírce časopisů, a o rozsáhlé seznámení se se závěry odborné literatury. To je jistě velmi chvályhodný postup, plně doložitelný v seznamu pramenů a literatury. K němu jednu připomínku. Není zvykem vyčleňovat odborné „články“ (vhodnější je označení odborné studie nebo stati) do samostatného oddílu. Studie jsou součástí odborné literatury, takže je třeba je podle alfabetického pořádku vřadit do jednotně seřazeného seznamu všech položek odborné literatury – knih i studií.

Základní metodou výzkumu je analýza dochovaných písemností a porovnávání regionální reality s celočeskou situací. Autorka položila důraz na pečlivé prozkoumání zachovaných písemností a snažila se je plně využít pro vlastní analýzu, jak je patrné z přesných odkazů na archiválie.

Bakalářská práce obsahuje nezbytný úvod se stanovením cílů a metod výzkumu (informaci o obsahu jednotlivých kapitol autorka dává nezvykle do anotace bakalářské práce), závěr (velmi přesné shrnutí výsledků autorčina výzkumu a také nastínění jeho dalších možností) a sedm kapitol, které jsou dále členěny. Málokdy se oponent setká se skutečností, že autorka dvě z kapitol věnuje jednak rozboru pramenů a literatury, a to velmi důkladnému, jednak terminologickým vymezením pojmů kultura a kulturní politika, rovněž pečlivě osvětleným. To je práci nepochybně k dobru. Dalších pět kapitol je zaměřeno na vlastní výklad problematiky, v němž se čtenář setkává s kombinací výkladu celostátních aspektů celého tématu a výkladu regionálního vývoje. Jako obsah dílčích kapitol figuruje Náchodsko, systém budování kulturní politiky KSČ v prvních letech po únoru 1948, politické a správní orgány při tom činné, podoba kulturní politiky v padesátých letech a regionální dobový tisk.

Práce je doplněna rozsáhlým poznámkovým aparátem s přesně stanoveným způsobem citace archivní dokumentace a vedle již zmíněného seznamu pramenů a literatury také seznamy použitých zkratk, tabulek a příloh. Seznam příloh měl být přímo seznamem obrázků, těžko může jedna položka tvořit seznam. Samotné fotografie jsou zajímavé.

Přes ocenění volby tématu, přístupu k jeho uchopení, koncepce práce a pečlivosti, s níž L. Barešová prezentuje dosažené výsledky v textu, však musím upozornit na některé dílčí „vady na kráse“. Následně uváděné menší připomínky je třeba chápat jako doporučení pro další profesní růst a vylepšení kvality autorčiných budoucích textů, nechť jí snížit kvalitu odevzdaného výsledku. Autorka prokazuje značnou schopnost vyjadřovat podstatu i složitějších věcí v hutné a přesné „zkratce“, což je třeba vyzdvihnout. Současně je značně zatížena představou, že ke zvolenému tématu musí přidat důkladný rozbor a popis jeho veškerého pozadí a souvislostí, které tematika má. Výsledkem je stav, kdy velká část práce na mnoha stranách přináší až únavné výklady celostátního rozměru kulturní politiky, orgánů, které ji měly na starosti, a dalších s tím spojených okolností. Práce tak zbytečně narůstá (vysokoškolský kantor je pak zavalován desítkami stran textů, kterého seznamují s tím, co sám dobře zná) a poněkud potlačuje vyznění výkladu hlavního cíle práce – a tím byla snah ukázat, jak fungovala a jak vypadala kulturní politika a kultura v náchodském měřítku.

V práci se dále vyskytují drobná věcná pochybení. Tak okresy v ČR po roce 2000 existují nadále; zrušeny nebyly (s. 28), pouze nepůsobí okresní orgány státní správy. Sama autorka uvádí, že zůstala okresní ředitelství policie, finanční správa, apod. Hranici 50 zaměstnanců jako rozhodující pro znárodnění přinesla až druhá etapa znárodnění po únoru 1948 (s. 32). OV KSČ v Náchodě nepodléhal „nařízení KV KSČ v Hradci Králové“ (s. 42). Byla to organizační závislost a respektování příkazu vyplývalo z ní, ne z příkazů jako takových. Také je otázka, jak dalece prováděl náchodský ONV nařízení náchodského OV KSČ (s. 43). Nešlo spíše o to, že komunisté v ONV měli za úkol provádět politiku strany, konkrétně v podobě směrnic OV KSČ? Obojí prohršky jsou spíše formulačním nedostatkem. Odbor kultury nepodléhal radě ONV, byl jednou ze složek vnitřní organizační struktury ONV, stejně jako rada, byť její postavení bylo klíčové. Zkratka šlo o odbor ONV, ne rady ONV. Stejně tak tomu bylo u odboru kultury při KNV. Tato nepřesnost se vyskytuje vícekrát (s. 45 a znovu několikrát na dalších stranách). Přídělový systém lístků na potraviny existoval od počátku války do května 1953, proto nemohl být v roce 1951 znovu zaveden (s. 47). Odchodem Slánského ze stranické funkce nedošlo k oslabení moci KSČ, ale ke zmenšení vlivu aparátu strany ve prospěch komunistů ve státních orgánech (s. 47 a 48). Termín soudruh Stalin – to je dobová terminologie (s. 49). Formulace na s. 50 ...“impulz ve formě důsledků XX. sjezdu KSSS“ – spíše „impulz daný sjezdovými závěry....“.

Jazyková a stylistická podoba práce je na vcelku solidní úrovni. Autorka ráda používá složené věty, takže styl je bohatší, ale větná interpunkce má svá přesná pravidla (občas se vyskytující čárky oddělující nelogicky části vět, které k sobě patří). Objevil jsem i nesrovnalosti ve psaní velkých písmen (správně Sovětská armáda – s. 69; naopak oslavy založení KSČ s malým o – s. 70). Slovo ovšem do písemného odborného textu nepatří (s. 78).

Celkově práci hodnotím vysoce pozitivně. Autorka splnila stanovený cíl a předložila v koncepčně solidně pojaté práci zajímavé výsledky, které vybízí k dalším meziregionálním komparacím i porovnání s obecnější celostátním vývojem. Dostáváme tak pěkný obrázek „mechanismu, struktury a reálného fungování“ kulturní politiky na Náchodsku padesátých let 20. století. Autorka prokázala, že kulturní politika nebyla v centru pozornosti okresních stranických a státních orgánů; stála vždy za problematikou ekonomickou, zejména zemědělskou a také za kádrovou politikou. V zásadě byla považována za agitační a propagandistický nástroj sloužící k prosazení aktuálních politických cílů. Kontrolní zájem zejména kulturního odboru ONV pak směřoval pouze k prověřování plnění přijatých plánů práce. Mohu proto s uspokojením konstatovat, že studentka Lucie Barešová zvládla nároky

kladené na závěrečnou práci v bakalářském studijním oboru POKD. Její bakalářskou práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji stupněm

V Praze 9. června 2015

doc. PhDr. Ondřej Felcman, CSc.

Otázky k obhajobě:

1/ Konkretizace dalšího rozpracování tématiky pro magisterskou diplomovou práci.